

Právní a provozní odpovědnost při provozu bazénů, koupališť a saun z hlediska plnění hygienických požadavků

Koupání patří bezesporu k nejatraktivnějším aktivitám využití volného času člověka. Dnešní životní styl s sebou přináší pro člověka stále větší duševní zátěž, stres a přírodní koupaliště, umělé bazény (v širším slova smyslu) i sauny umožňují rekreaci, relaxaci, sportovní vyžití. Slouží též k účelům léčebným a terapeutickým.

Ke změnám právních předpisů upravujících provozování výše uvedených zařízení vedla snaha o jejich sjednocení s právními předpisy Evropské Unie a snaha o zajištění určité úrovně a zdravotní nezávadnosti těchto poskytovaných služeb.

V současné době provozování přírodních koupališť, umělých bazénů a saun upravují tyto právní předpisy:

Zákon č.258/2000 Sb.,	o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících předpisů, ve znění pozdějších předpisů
Vyhláška č. 135/2004 Sb.,	kteou se stanoví hygienické požadavky na koupaliště, sauny a hygienické limity písku v pískovištích venkovních hracích ploch
Vyhláška č. 231/2004 Sb.	kteou se stanoví podrobný obsah bezpečnostního listu k nebezpečné chemické látce a chemickému přípravku
Vyhláška č. 252/2004 Sb.,	kteou se stanoví požadavky na pitnou a teplou vodu a rozsah a četnost její kontroly
Vyhláška č. 440/2000Sb.,	kteou se upravují podmínky předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a hygienické požadavky na provoz zdravotnických zařízení

Vyhláška Ministerstva zdravotnictví ČR č.135/2004 Sb., kteou se stanoví hygienické požadavky na koupaliště, sauny a hygienické limity písku v pískovištích venkovních hracích ploch je v účinnosti ode dne 1. 4. 2004.

Z této vyhlášky mimo jiné vyplývá:

- v příloze č. 6 jsou uvedeny hygienické požadavky na bazény pro kojence a batolata
- stavby zřízené a schválené k užívání přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky, které nespĺňují stanovené hygienické požadavky vyhláškou, musí být uvedeny do souladu s požadavky vyhlášky do 31. 12. 2004. Dle čl. II bod 7 zákona č. 274/2003 Sb., může na základě žádosti podané osobou podle § 6 odst. 2 zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, do konce přechodného období orgán ochrany veřejného zdraví zákonnou lhůtu rozhodnutím prodloužit.

Právní předpisy upravují hygienické požadavky pro následující kategorie :

- **Koupání ve volné přírodě**

V praxi lze využití povrchových vod rozdělit do následujících skupin:

a) přírodní koupaliště

To jsou taková místa, za které si někdo (takové osobě se říká provozovatel) vzal zodpovědnost a sleduje (přesněji řešeno nechává sledovat) na své náklady jakost vody a zabezpečuje další

služby na břehu. Povinně je to sběr odpadků, provoz záchodů a údržba ploch na koupališti, často zajišťuje také sprchy a převlékací kabiny. Povinnosti provozovatelů jsou stanoveny zákonem č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláškou Ministerstva zdravotnictví ČR č. 135/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na koupaliště, sauny a hygienické limity písku v pískovištích venkovních hracích ploch. Většinou se na koupalištích ve volné přírodě vybírá vstupné.

b) koupací oblasti

Významné koupací oblasti, které nemají provozovatele, ale které využívá ke koupání větší počet osob a které Ministerstvo zdravotnictví ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí zařadilo na seznam sledovaných míst (jejich seznam je uveden ve vyhlášce č. 159/2003 Sb., v platném znění).

Rozdíl od koupališť ve volné přírodě je nepatrný. Liší se pouze tím, že se na nich nevybírání vstupné a že kontrolu jakosti vody zajišťují krajské hygienická stanice. Četnost a rozsah sledovaných ukazatelů je stejný jako na koupalištích ve volné přírodě. Vybavenost bývá obecně menší než u koupališť ve volné přírodě (není předepsána zákonem).

c) ostatní vodní plochy

Samozřejmě je možné se koupat i jinde než na koupalištích ve volné přírodě nebo v koupacích oblastech. Můžete se koupat v podstatě kdekoli, kde to není zakázáno. Tomu se říká obecné užívání vod. Kvalita vody z hlediska využití pro vodní rekreaci a koupání není nikým sledována! Koupání zde probíhá na vlastní riziko koupajícího se, zodpovědnost za koupání dětí nesou rodiče, jakost vody není sledována.

• **Bazény umělých koupališť**

Umělým koupalištěm je krytá nebo nekrytá stavba nebo zařízení určené ke koupání a přístupné veřejnosti a související provozní plochy s vybavením.

Bazény umělých koupališť jsou umělé nádrže, které jsou využívány veřejností ke koupání jako koupaliště.

Dělí se na:

- Bazény s teplotou do 28 °C (plavecké bazény)
- Bazény s teplotou vyšší 28 °C (koupelové bazény – včetně whirlpoolů)
- Bazény pro kojence a batolata
- Brouzdaliště
- Ochlazovací bazény saun

Za bazény umělých koupališť ve smyslu vyhlášky Ministerstva zdravotnictví ČR č. 135/2004 Sb., v platném znění, se nepovažují bazény a vany, určené pro použití vždy jen jednou osobou, které se před každým použitím čistí, dezinfikují a opětovně napouští plnicí vodou (§ 2 odst. 2 shora citované vyhlášky).

Bazény pro kojence a batolata jsou určeny pro organizované koupání a plavání dětí ve věku do 3 let včetně.

Brouzdaliště je nádrž s největší hloubkou vody do 40 cm určená ke koupání malých dětí.

Bazén sauny je nádrž se studenou vodou určená k ochlazení návštěvníků sauny.

Koupací sezóna je časový úsek, obvykle od začátku června do konce srpna příslušného kalendářního roku (vzhledem ke klimatickým podmínkám).

- **Léčebné a rehabilitační bazény, vodoléčebné provozy vybudované ve zdravotnických zařízeních, které nejsou využívány veřejností jako „koupaliště“**

Provozovatelé takto využívaných zařízení jsou povinni ve zdravotnickém zařízení a v ústavu sociální péče používat vodu, která má jakost vody pitné, pokud druh poskytované péče nevyžaduje nebo neumožňuje užití vody jiné jakosti. K užití vody jiné jakosti, nejde-li o teplou vodu podle § 3 odst. 3 zákona, je na základě § 18 odst. 2 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, potřeba povolení příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví. V návrhu na takovéto povolení osoba poskytující péči uvede mikrobiologické, biologické, fyzikální, organoleptické a chemické ukazatele vody, jejich hodnoty a způsob zabezpečení dodržování hodnot těchto ukazatelů s ohledem na způsob užití vody.

* * *

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, upravuje povinnosti provozovatelů zařízení výše uvedených v těchto ustanoveních:

- § 6 zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů – upravuje povinnosti osob provozujících koupaliště ve volné přírodě, umělé koupaliště nebo saunu. Pokud je koupaliště provozováno jako bezplatná služba, pak osobou, která odpovídá za splnění zákonných povinností podle tohoto zákona je osoba, která je jako takové označila.
- § 18 odst. 2 zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů – upravuje povinnosti osob poskytujících péči, tj. osob provozujících nestátní zdravotnické zařízení nebo ústav sociální péče, zdravotnické zařízení státu anebo ústav sociální péče státu.

Podrobnější právní úprava je pak následně obsažena v prováděcích právních předpisech, o nichž je zmínka výše.

Státní zdravotní dozor orgánu ochrany veřejného zdraví sleduje plnění požadavků právního předpisu a postihuje především ustanovení zaměřená na dodržení požadavků jakosti vody, na splnění podmínek pro vybavení koupaliště (zařízení), na dodržení pořádku, úklidu, dezinfekce prostor, OOPP zaměstnanců, doklad o zdravotní nezávadnosti používaných desinfekčních a algicidních prostředků.

Koupaliště ve volné přírodě:

Kontrola je prováděna zpravidla v tomto rozsahu:

- *Kontrola plnění provozního řádu koupaliště a povinností povinné osoby a kontrola plnění hygienických podmínek na zařízeních a pozemcích přilehlých k povrchovým vodám, využívaných ke koupání*
(§ 6 odst. 3 písm. d) a odst. 6 zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a § 6 a 7 vyhlášky č. 135/2004 Sb., v platném znění)
Provozovatel je povinen vypracovat provozní řád, ve kterém stanoví podmínky provozu včetně způsobu úpravy vody, zásady osobní hygieny zaměstnanců a ochrany zdraví návštěvníků a

způsob očisty prostředí. Návrh provozního řádu a jeho změn předloží ke schválení příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví.

- *Kontrola míst pro odběr vzorků vod*
(§ 4 odst. 2 a §18 vyhlášky č. 135/2004 Sb., v platném znění)
- *Kontrola zajištění provádění kontroly u akreditované nebo autorizované laboratoře v četnosti a rozsahu dané prováděcím předpisem*
(§ 6 odst. 3 písm. b) zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů)

Provozovatel je povinen protokol o výsledku kontroly v elektronické podobě neprodleně předat příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví (informační systém Pitná Voda).

- *Kontrola jakosti vody dle protokolů od akreditované nebo autorizované laboratoře*
(§ 6 odst. 3 písm. a) zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s ustanoveními § 3, § 4, § 5 a přílohou č. 1 a 2 vyhlášky č. 135/2004 Sb., v platném znění)

Umělá koupaliště, včetně saun:

- *Kontrola plnění provozního řádu a povinností povinné osoby a kontrola plnění specifických hygienických požadavků pro koupání kojenců a batolat*
(§ 6 odst. 3 písm. d) zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a příloha č. 6 vyhlášky č. 135/2004 Sb., v platném znění)
- *Kontrola mikroklimatických podmínek a osvětlení haly krytého bazénu a jeho přilehlých prostor, včetně saun*
(§ 6 odst. 4 písm. d) zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a § 24, § 30 a příloha č. 8 vyhlášky č. 135/2004 Sb., v platném znění)
- *Kontrola dezinfekce, úpravy, obměny a intenzity recirkulace vod v bazénu*
(§ 6 odst. 4 písm. a) zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s § 16 a přílohou č. 7 vyhlášky č. 135/2004 Sb., v platném znění)
- *Kontrola jakosti zdroje vody umělého koupaliště*
(§ 6 odst. 4 písm. b) zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s § 8 a přílohou č. 4 vyhlášky č. 135/2004 Sb., v platném znění)
- *Kontrola míst pro odběr vzorků vod bazénů*
(§ 4 odst. 2 a § 18 vyhlášky č. 135/2004 Sb., v platném znění)
- *Kontrola konstrukčního a prostorového řešení bazénů a saun*
(§ 6 odst. 4 písm. c) zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s ustanoveními § 10, § 11, § 12, § 25, § 26, § 27, § 28 a § 29 vyhlášky č. 135/2004 Sb., v platném znění)
- *Kontrola provádění provozní kontroly jakosti vody u akreditované či autorizované laboratoře, kontrola jakosti vody podle protokolů vzorků vody, rozsah, četnost*

(§ 6 odst. 3 písm. a) a b) zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s § 17, 18 a 19 vyhlášky a přílohami č. 4 a 5 vyhlášky č. 135/2004 Sb., v platném znění)
 Provozovatel je povinen protokol o výsledku kontroly v elektronické podobě neprodleně předat příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví (informační systém Pitná Voda).

- *Kontrola jakosti vod podle provozních dokladů provozovatele dle údajů uváděných v denních listech záznamů, kontrola prováděných nápravných opatření*
 (§ 16, § 17, § 19 a příloha č. 4 a 5 vyhlášky č. 135/2004 Sb., v platném znění)
- *Kontrola způsobu používání dezinfekčních a algicidních prostředků*
 - a) četnost používání včetně koncentrace dezinfekčních prostředků
 - b) interval střídání dezinfekčních prostředků
 (§ 9 a příloha č. 4 vyhlášky č. 440/2000 Sb., v platném znění)
- *Kontrola vybavení, čištění a úklid prostoru, včetně bazénové vany a sauny*
 (§ 6 odst. 3. písm. c) zákona č. 258/2000Sb., ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s ustanoveními § 16, 21, 22, 23 a 31 vyhlášky č. 135/2004 Sb., v platném znění)
- *Používání osobních ochranných prostředků pracovníky, uložení pracovního a občanského oděvu*
 - a) pracovní oděv
 - b) pracovní obuv
 - c) ochranné pomůcky
 (§ 24, § 29 odst. 2 a příloha č. 11 nařízení vlády ČR č. 178/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů)

Léčebné a rehabilitační bazény:

- *Kontrola jakosti vod léčebných a rehabilitačních bazénů a hygienických požadavků na provoz zdravotnických zařízení a ústavů sociální péče, pokud jsou využívány veřejností*
 (§ 15 odst. 2, § 17 odst. 1 a 2, § 18 odst. 2 zákona č. 258/2000Sb., ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 440/2000 Sb., kterou se upravují podmínky předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a hygienické požadavky na provoz zdravotnických zařízení a ústavů sociální péče)

Do provozního řádu musí osoby provozující nestátní zdravotnické zařízení nebo ústav sociální péče, zdravotnické zařízení léčebně preventivní péče státu nebo ústavy sociální péče státu zapracovat hygienická a protiepidemická opatření k předcházení vzniku a šíření nemocničních nákaz – zde je nutno zapracovat opatření v rizikové oblasti kvality vody v léčebných a rehabilitačních bazénech a v ostatních vodoléčebných provozech a prostředí těchto bazénů.